

Núm.

440

Cooperació catalana

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Març 2020

Any 40è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

**Tata Inti,
cooperar 'jugant'**

Pàg. 10

Itziar Gonzàlez,
«El poder està
sobrevalorat»

Pàg. 13

Comerç just,
Equitat de gènere
per a les productores

Pàg. 19

25 anys del 0,7%,
I encara molt lluny de
la justícia global

Pàg. 22

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenció Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenció

- Salut i benestar des de la integració de la prevenció a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

#fundacio.rocagales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna, Enric Dalmau, Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Montse Pallarés, Ricard Pedreira, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Judit Quintana, Olga Ruiz i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Marta Ribes - Pa de Mico

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL.

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Annaïs Sastre

05

EDITORIAL

8 de març: «Capitalisme i patriarcat és un binomi criminal»

06

NOTICIARI.

Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

La creació de cooperatives al 2019
Confederació de Cooperatives de Catalunya.

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Tata Inti, cooperar jugant.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA

Itziar González:
"El poder està sobrevalorat".
Josep Comajoan.

16

SOSTENIBILITAT

Crònica: Viatge amb tren lent a una COP25 que va descarrilar
Kike Molina.

19

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Comerç just: dignitat i feminisme
Carla Liébana.

22

JUSTÍCIA SOCIAL

Justícia econòmica, pilar de la justícia global
Anna Palou.

25

RESSENYA

Les nostres regles, els nostres cossos
Aida Iglesias,

27

RETALLS

Vindicacions d'ahir, reivindicacions d'avui
Mar Masip.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Annaïa Sastre Morató

(Barcelona, 1982), sòcia cooperativista de la Fleca L'Aresta, SCCL, i Arran de Terra, SCCL

M'atrau del cooperativisme, el treball en equip i com la suma de capacitats i visions permet un treball de més qualitat, més transformador, més ric, i que inclou més matisos i realitats per donar resposta a les necessitats que detectem. La feina col·lectiva permet estar present en més àmbits i dimensions i teixir propostes més complexes per aconseguir els nostres objectius. També m'agrada treballar de forma autogestionària i definint com i cap a on volem avançar de forma autònoma i independent en tot moment.

No és que no em convenci, **sinó que em sembla una dificultat del cooperativisme** a l'hora d'incorporar persones la gran dedicació de temps i diners que requerim les cooperativistes per aprendre a treballar en equip, aprendre a utilitzar eines de treball horitzontal

(que no és el contrari de treball especialitzat), el treball personal que requereix i els coneixements mínims de gestió, economia, laboral... Són molts aprenentatges de cop per a les joves que entren a les nostres cooperatives.

Considero que una altra economia ja existeix fa temps i que a poc a poc es va fent més visible i més present en els diferents àmbits de la vida. Crec que tenim molta feina en l'àmbit rural per donar a conèixer l'economia social i solidària, que sigui valorada i entesa i estigui present en l'imaginari de les persones que habitem els pobles.

8 de març: «Capitalisme i patriarcat és un binomi criminal»

Aquesta afirmació realitzava l'ecofeminista Yayo Herrero en una xerrada la passada tardor a Barcelona. L'expressió és dura, la imatge és aspra, però el cert és que ha arribat el 8 de març de 2020 i continuem habitant una societat que necessita aquesta combinació criminal per perpetuar-se. Ho sabem i per això lluitem fa més d'un segle contra tots dos sistemes, que són un mateix.

En qualsevol sector o àmbit de la vida en que existeix precarietat (laboral, habitatge, violència, migració, edat, discapacitat, dependència, pensions, etc.) hi ha una part de la població afectada que es troba en pitjors condicions: les dones. Són les precàries entre els precaris.

Davant d'aquesta realitat innegable, observem astorades que l'extrema dreta, en la seva ofensiva ultraliberal i patriarcal, ha situat les dones com un dels seus objectius prioritaris. Disfressa aquesta ofensiva de crítica als moviments feministes, quan en realitat la seva finalitat no és - només - atacar aquests moviments, si no defensar els privilegis de l'home blanc heterosexual del primer món; en definitiva, mantenir el patriarcat, on uns quants viuen molt bé, amb els seus privilegis intactes. Estem veient com s'intenta generar fòbia social als propis termes «feminisme» i «feminista», com es pretén dotar-los d'un significat agressiu i fins i tot violent; i és que alguns només entenen les seves pròpies lògiques.

Mentrestant, passen els anys, s'aproven lleis (les d'igualtat, o les de protecció contra la violència de gènere o eradicació de la violència masclista) però les xifres de dones assassinades, violades, discriminades, no milloren. I no són dades, són persones. «Ens estan matant» no és un eslògan dramàtic i hiperbòlic; és un fet objectiu. La bretxa salarial no és una concepte abstracte: un recent estudi d'UGT la fixa en un 21,99%, magnitud que representa que les dones han deixat de guanyar l'equivalent al 4% del PIB anual de l'Estat.

Vist això, podem ratificar sense por a no ser rigoroses que capitalisme i patriarcat és un binomi criminal. La bona notícia és que el món de l'economia social i solidària té a punt el substitut: el binomi economia solidària i economia feminista, perquè és un binomi humà, respectuós, digne i just, que situa la vida al centre.

Foto: 8-M | Flickr CC-BY-SA Neo.

La Comunal, el nou espai cultural cooperatiu

La Comunal, al carrer Riera d'Escuder, 38, és un nou espai cultural, un nou node d'intercooperació dins el barri cooperatiu de Sants. La iniciativa parteix de vuit projectes que han mancomanat esforços per recuperar unes naus industrials, catalogades com a patrimoni històric i que ocupen un espai de 1.535 m² en total. El nou equipament comunitari és la nova seu i oficines de Lacol (encarregades del projecte arquitectònic), La Ciutat Invisible, la Directa (publicació d'informació quinzenal), L'Aula d'Idiomes, Jamgo (programació web), Que Soni (producció musical) i el Centre Irídia (assistència jurídica sobre temes de migració). Respecte als serveis, a l'edifici s'ubiquen la llibreria de La Ciutat Invisible i La Deskomunal, un nou espai de restauració i música, iniciativa de la fusió entre Kop de Mà i el Koitton Club, així com les classes de L'Aula d'Idiomes. La idea és poder generar un nou espai cooperatiu amb una agenda cultural pròpia dels moviments socials comunitaris del barri, amb la intenció de multiplicar la potència de les alternatives econòmiques i culturals de l'economia social i solidària de la ciutat.

@lacomunalsants

DIVERSCOOP, UNA NOVA VIDA PER ALS QUIOSCOS

La cooperativa Diverscoop reobre quioscos en desús a Barcelona amb l'acompanyament de Labcoop

Fa poc més d'un any, Labcoop iniciava l'aventura, juntament amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD), de contribuir a l'impuls i creació de Diverscoop, una cooperativa integrada per persones amb diversitat funcional que naixia amb l'objectiu de donar una nova vida a alguns quioscos en desús de la ciutat.

Aquesta iniciativa, impulsada per l'Ajuntament de Barcelona, consisteix a donar forma a un projecte cooperatiu d'inserció social. Labcoop va dedicar els primers sis mesos a oferir formacions des de diversos vessants, tot treballant en el pla d'empresa, en els espais de governança i en la part relacional. El mig any següent van fer un acompanyament a les integrants de la cooperativa, tot generant dinàmiques de cohesió com a grup, orientant en termes de viabilitat i assessorant en la constitució de la cooperativa que, finalment, veia la llum el passat mes de desembre.

El quiosc del carrer Ramón Albó, 4 (Sant Andreu), és un dels dos quioscos de la ciutat que han recuperat la seva activitat gràcies a Diverscoop. L'altre es troba a l'avinguda del Paral·lel, 91 (Poble-sec) i es preveu que pròximament se n'obriran altres arreu de la ciutat.

El Labcoop és una cooperativa de segon grau i sense ànim de lucre dedicada a impulsar projectes d'emprenedoria social cooperativa, és a dir, projectes que volen transformar la realitat social, econòmica, política, cultural i ambiental. Per LabCoop, la línia de treball de Projectes Laboratori és una línia de servei prioritària per als propers anys, centrada en l'acompanyament a col·lectius i grups de contextos vulnerables i en desigualtat per tal que puguin experimentar amb el format cooperatiu una resposta col·lectiva per a l'autoocupació i a la inclusió sociolaboral.

+ Info a www.labcoop.coop

Premis Fundació Roca Galès 2020

La Fundació Roca Galès (FRG) convoca una nova edició dels Premis Fundació Roca Galès 2020 per reconèixer públicament la tasca social que desenvolupen les entitats i empreses de l'economia social i solidària a Catalunya.

Aquests guardons premien els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure els àmbits del cooperativisme, el medi ambient o el benestar social, en les diverses categories:

- **Cooperativisme, economia social i solidària:** 28è Premi Jacint Dunyó,
- **Medi natural, educació ambiental i sostenibilitat:** 29è Premi Albert Pérez-Bastardas,
- **Justícia social:** 11è Premi Benet Vigo

Els guardonats seran escollits per un jurat, entre la selecció de persones, entitats i empreses proposades a través del formulari que trobareu a partir del 15 de gener al web: www.rocagales.cat

Els guardonats seran escollits per un jurat, entre la selecció de persones, entitats i empreses proposades fins al dia 23 d'abril de 2020 a través del formulari que trobareu a: www.rocagales.cat/premis/premis-frg

L'acte de lliurament tindrà lloc el 5 de juny a la Lleialtat Santsenca (c. Olzinelles, 31 de Barcelona).

NOVA ETAPA PER A

FIARE

L'entitat bancària cooperativa de finances ètiques ha deixat el Grup Ecos per iniciar una nova etapa amb delegació pròpia. L'entitat ofereix serveis bancaris per a empreses socials i persones que aposten per unes finances que posin l'atenció a les persones i el medi ambient. La nova seu és al carrer Còrsega 495, i és una delegació amb cita prèvia. El nou local integra també la Fundació Finances Ètiques.

+ Info a www.fiarebancaetica.coop

COOP 57, SCCL, 25 ANYS TEIXINT XARXA

Aquest 2020 la cooperativa de serveis financers ètics i solidaris Coop57, SCCL, compleix 25 anys donant suport a l'economia social i solidària a través dels seus serveis. Amb 5.000 sòcies col·laboradores i gairebé 1.000 sòcies de serveis, Coop 57, SCCL, ha concedit milers de préstecs a entitats de l'economia social i solidària d'Aragó, Andalusia, Catalunya, País Basc, Galícia, Madrid i altres territoris. Segons el Pla de treball 2020, aprovat en l'assemblea de sòcies el passat 8 de febrer, Coop57 preveu celebrar un acte commemoratiu i alguna activitat més que desvelaran més endavant.

Felicitem a les companyes de Coop57 pels 25 anys de complicitats amb el moviment cooperatiu i els desitgem per molts anys més!

+ Info a <https://coop57.coop/ca>

CROWDCOOP, EL FINANÇAMENT ALTERNATIU PER AL COOPERATIVISME

La Fundació Goteo, Heres Social SCCL i Facto Cooperativa SCCL impulsen el projecte Crowdcop, una eina de finançament alternatiu especialitzada en l'àmbit cooperatiu que, a més de proporcionar formació i assessorament als projectes en campanya, potencia la creació de comunitat i permet l'aportació de fons complementaris a través del crowdfunding (micromecenatge) i el matchfunding. També ofereix un itinerari complet per la creació de campanyes de crowdfunding, com per la creació de cooperatives fins al seu primer finançament

o el llançament d'un producte o servei. El projecte Crowdcop és un projecte Singulars, promogut per la Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i finançat pel Ministeri de Treball y Economía Social.

En el marc del projecte Crowdcop, han dissenyat el «Programa Integral Crowdcop», el qual abasta des de formació per a la creació d'una cooperativa, l'assessorament fiscal, legal i financer corresponent fins a la creació i llançament d'una campanya de micromecenatge.

La convocatòria, que es va obrir el passat 18 de febrer, es manté fins el 18 de març a les 20 h., per a la preparació, consultes tècniques, enviament de propostes per a la posterior valoració per accedir a la formació integral dins del programa Crowdcop. Cal fer la presentació de les propostes a través d'un formulari web que trobareu a www.crowdcop.org.

+ Info a Fundació Goteo: gala@goteo.org
Heres Social: barbara@heres.cat

CULTURA COOP, EL CIRCUIT DE CULTURA CRÍTICA I COOPERATIVA DE BARCELONA

CULTURACOOP

El dimarts 25 de febrer a la Lleialtat Santsenca, es va presentar el cicle i l'espai de cultura cooperativa CulturaCoop, un circuit de cultura crítica, cooperativa i comunitària, sota el lema de «cultura i comunitats com a reconestructores de ciutat».

Impulsada per vuit actors de l'economia social i solidària (ESS), Cultura Coop és una iniciativa conjunta per visibilitzar projectes al marge dels imperatius del mercat i de les grans indústries de la cultura, una iniciativa que s'ha anat forjant en els últims anys en el món de l'ESS barcelonina. Del grup promotor de la idea en formen part les cooperatives de l'àmbit cultural: La Ciutat Invisible, Cultura 21, La Pera, Pol·len, Quesoni, Trama, La Tremenda i Zumzeig.

Cultura Coop inclou propostes culturals de molts àmbits i combina activitats ja consolidades des de fa molts anys, com ara el Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular 9Barris (des del 1996) o el festival «Say It Loud!» (des del 2008), amb d'altres de més recents, com és el cas de la Fira Literal, que es fa des del 2015. També inclou propostes noves, que s'incorporen amb l'objectiu d'omplir de continguts diversos el circuit.

+ Info a www.culturacooperativa.cat

20 ANYS DE MIGJORN, CASA DE NAIXEMENTS

La cooperativa de treball associat Migjorn, casa de naixements, celebra aquest 2020 els seus 20 anys d'història.

Per commemorar l'aniversari emmarquen les diverses activitats dins un espai simbòlic que han anomenat «El part, motiu de creació social i artística» que tindrà lloc durant el mes de març a Manresa.

EXPOSICIÓ «EL PART ÉS ART»

Del 6 al 22 de març,
Lloc: ESPAI 7 del Centre Cultural El Casino

6 de març, inauguració, 19 h
«En el nom de la MARE. Anem»
A càrrec de la Comitiva FlordeNeu

JOC AL CARRER TOBOGAN-NÉIXER

7 de març, a partir de les 11 h
Lloc: Plaça Sant Domènec

TEATRE AL CARRER «LOBA BLANCA», amb Laura Pertejo Rozas

10 de març, 12.30 h, a la Font dels Capellans
18 h a la plaça Sant Domènec

TAULA RODONA «EL PART EN L'ART CONTEMPORANI: DEL TABÚ AL PENSAMENT MATERN», a càrrec d'Assumpta Bassas Vila, professora d'Història de l'Art de la UB, i Cori Mercadé, artista i professora

10 de març, 19 h.
Lloc: Auditori de la Plana de l'Om

TAULA RODONA «MATERNITATS DINS EL PATRIARCAT», a càrrec de Serena Brigidí, antropòloga de la salut, docent i investigadora de la URV, i Ana Álvarez Errecalde, artista, activistes de l'art, el gènere i la maternitat. En col·laboració amb el col·lectiu Una altra educació és possible.

17 de març, 19 h.
Lloc: Sala d'actes del Casino.

TARDA DE CONTES DE NAIXEMENTS, amb Esther Prim
19 de març, 18 h
Lloc: Biblioteca infantil El Casino

PEL·LÍCULA «LE PREMIER CRI», de Gilles Maistre, en col·laboració amb Cineclub. Presentació i col·loqui amb les llevadores de Migjorn

20 de març, 18.30 h
Lloc: Auditori de la Plana de l'Om.

+ Info a www.migjorn.net

LA CREACIÓ DE COOPERATIVES AL 2019

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

El passat 2019, les dades de creació de cooperatives han mantingut la tendència positiva i, com l'any 2018, s'ha superat la xifra de les dues-centes empreses constituïdes. Així doncs, les 217 noves cooperatives durant el 2019 suposen un èxit que esperem mantenir i millorar fins a aconseguir arribar a les xifres d'inici del segle XXI.

No podem oblidar que som en un període de millora en el ritme de creació que va començar a l'inici de la crisi econòmica –indicatiu del comportament anticíclic del cooperativisme–, que es va fer palès amb força a partir de l'any 2016 com a conseqüència, amb seguretat, de l'esforç d'unes polítiques de suport –programes com Aracoop i Ateneus– juntament amb la modificació de la llei –reducció del nombre de persones per constituir cooperatives. De l'anàlisi de les xifres, veiem que les cooperatives creades amb dues persones sòcies suposen el 47,5% del total, sense oblidar que cinc de les sis cooperatives de consumidors i usuaris ho han fet amb el nombre mínim de socis que els permet la llei, és a dir deu persones; en total aquestes 108 cooperatives suposen quasi el 50% de les constituïdes.

La creació de cooperatives durant el 2019 ha augmentat un 3,3% respecte del 2018, la qual cosa ha suposat que a 31 de desembre de 2019 hi hagués 4.330 cooperatives registrades.

Pel que fa a la composició global, trobem la prevalença en la creació de cooperatives de treball associat (171) que ha suposat el 78,8% de les creades, de les quals el 60% són de dues persones sòcies. Aquest any veurem com les primeres cooperatives constituïdes amb dues persones hauran de demostrar la incorporació, almenys, d'una persona sòcia i estarem en condicions de començar a avaluar l'eficiència de les polítiques per impulsar la incorporació de persones sòcies, per tal que no s'afebleixi el fet cooperatiu. Des del 2015 que la llei permet crear cooperatives de treball amb dues persones sòcies se n'han creat 317, de les quals nou es van crear durant el primer any d'entrada en vigor del canvi normatiu. Respecte del total d'empreses cooperatives registrades, la representació de treball associat és del 74,64%, és a dir 3.237.

Percentualment i quantitativa, pel que fa a creació de cooperatives, la segona branca més important és la de les cooperatives

de serveis: se n'han creat 13, de les quals el 46% són de dues persones sòcies. Quasi al mateix nivell que la branca de serveis, aquest any crida l'atenció el nombre de cooperatives d'habitatges que s'han constituït: 12, de les quals una amb dues persones sòcies. La resta de branques han tingut un ritme de creació més petit, la branca de cooperatives de consumidors i usuaris amb 6 cooperatives creades i les agràries amb 3 noves cooperatives.

De nou, s'ha de destacar la creació de 10 cooperatives integrals, que s'han duplicat en relació amb l'any anterior, i dues cooperatives de segon grau. Aquestes xifres consoliden una important creació de cooperatives que suposen graus d'intercooperació.

Pel que fa al nombre mitjà de persones sòcies ha millorat respecte a l'any anterior, seixanta més, i s'ha arribat als 884 socis –456 homes, 341 dones i 87 persones jurídiques i sòcies col·laboradores– que suposen una mitjana de 4,07 persones sòcies per cooperativa. El 2019, per primera vegada podem conèixer les aportacions a capital que s'han realitzat en la constitució de les 217 cooperatives i l'import ha estat de 2.166 milers d'euros que suposen una mitjana de 9.981,5 euros per cooperativa.

L'èxit per a la supervivència de les cooperatives dependrà de les accions que facin els socis, fonamentalment, en l'àmbit comercial i productiu, en l'àmbit financer i en el de control de la gestió. Podem indicar que de les cooperatives existents, a 31 de desembre del 2019, el 22,1% de les corresponents a la branca de treball associat s'han creat en els últims cinc anys, en tant que a la resta de branques, en els darrers 5 anys, se n'han creat un 32,6% d'habitatges, un 26,25% de serveis, un 19,12% de consum i un 3,4% d'agràries. Crida l'atenció que de les integrals, els últims cinc anys, se n'han creat el 39,34% i de segon grau el 21,15%.

L'anàlisi geogràfica ens indica que s'han creat cooperatives a 29 comarques, mentre que el 2018 a 32.

Veiem que l'esforç mantingut ha contribuït a generar èxit en la creació de cooperatives que és un pilar bàsic per a la creació d'ocupació i, per tant, per al desenvolupament del model cooperatiu en la societat.

Cooperar «jugant», per transformar la societat

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Hi ha un moviment mundial que proposa mirar la realitat amb els ulls de la infantesa, la ciutat com un espai de joc, amb indrets en general més amables i amb més àrees específiques de joc, i que aquestes siguin com cal, per poder jugar al llarg de la vida. Cooperativa de treball i d'iniciativa social, sense ànim de lucre, Tata Inti en forma part.

Projecte «Vincles a Wad Ras», joc lliure i maternitat empoderada al centre penitenciari de dones de Barcelona.

Tata Inti, projectes des de la perspectiva del joc i el moviment lliure, l'educació viva i activa, la tasca socioeducativa en l'àmbit comunitari. Un referent: Francesco Tonucci; una dada de referència: els infants al carrer són índex de comunitat saludable i millor ambient. Cal que les persones s'apropiïn de l'espai per generar-hi nous usos.

Establerta com a cooperativa a finals del 2018, Tata Inti començà la seva caminada el 2014 com a associació, creada per dues mares noves que en no trobar un lloc per als infants decidiren fer la seva «escoleta d'educació lliure», obrint les tardes i caps de setmana com a espai de joc, amb propostes per al públic familiar; explica Mercè Aranda, una de les promotores, «amb molt bona resposta i èxit. Però no havíem previst tant d'èxit ni la quantitat de feina i sacrifici, i ens vam veure abocades a tancar o repensar l'experiència».

En aquest punt, ja el 2017, tot volent valorar la feina feta i mantenir el contacte amb la «base social que s'havia creat», transformaren la proposta en un projecte itinerant.

S'afegí a l'equip Ramon Morales, integrador social, company de la Mercè, substituint l'altra mare; i van posar el material que cabia en una furgoneta tot començant una ruta de festes majors, esdeveniments, fires (entre les quals la FESC), «sempre des de la mirada dels infants, perquè les ciutats ara no són el millor espai per criar ni desenvolupar-se lliurement», insisteix la Mercè, amb diplomatura en Educació Social i formació en art-teràpia, teatre espontani, llenguatge artístic i expressió.

El pas següent, alguns projectes de més llarg abast i «mirada més sociocomunitària, perquè quan fas activitat al carrer la gent recupera l'espai públic i genera usos diferents, nosaltres sempre posem molt la mirada en la petita infància, però hi entra tothom».

A final del 2018, amb més experiència i idees més clares, un projecte Singulars, «Jugar i aprendre a cooperar», els va permetre fer el salt i crear la cooperativa, donant-los suport a les «mancances de gestió, que era el que més ens costava»,

MARTA RIBES — PA DE MICO

recorda la Mercè: pla d'empresa, pla estratègic, gestió econòmica, de comunicació. Tot plegat, «un acompanyament que ens ha permès professionalitzar-nos». Alhora que, assenyala, «reclamar reconeixement social d'aquesta feina, perquè ens hem trobat amb entitats i fires que ens ho demanen però els pressupostos després els semblen molt alts».

Ara, a Tata Inti treballen dos socis, a jornada completa, i una administrativa, 30 hores. Després, compten amb un equip d'unes 10 persones que treballen per projectes. «De moment no podem incorporar més sòcies treballadores —explica la Mercè—, de fet no tenim prou feina garantida, ara mateix ni la nostra», confessa.

És un moment complicat. D'una banda, concursos públics; de l'altra, els serveis itinerants puntuals. «Aquests funcionen prou bé, es va entenent que no som un monitor amb fulls i retoladors o un aparcament d'infants. Però no és suficient», comenta amb un punt de preocupació, però optimista, perquè la seva proposta té una demanda

contrastada. La veritat és que estan en una línia ascendent, amb més trucades d'administracions i per fer «projectes de més llarg abast i amb orientació més participativa i comunitària», en diferents barris, com La Marina, per dinamitzar jardins i crear usos; la Barceloneta, el Gòtic, i al districte Ciutat Vella el programa «Jugar a la Plaça».

Clar que, tot plegat, la idea camina encara amb «molta autoexploració», diu la Mercè, tot aventurant que li sembla que «és una situació molt compartida, potser cal repensar el model, conjuntament, clar», afegeix en afirmar que les relacions amb la FCTC, la XES, Coòpolis i altres «ens va donar moltes eines per emmarcar els problemes. De fet, en descobrir l'ESS ens vam sentir molt identificats amb el model d'economia transformadora, que és la nostra».

En tot cas, fins ara no s'han hagut d'endeutar. Bé, només una mica, poc, amb la família. Amb el material i infraestructura abans esmentats anaven donant resposta a les demandes. I les subvencions, una del

Mare i criatura al centre penitenciari de dones de Barcelona on l'entitat porta a terme el projecte «Vincles a Wad Ras».

projecte Singulars i una altra del Comissionat d'ESS de Barcelona, per fer el pla comercial, sumant quelcom més de 20.000 euros, els van permetre fer el salt de qualitat. Des que constituïren la cooperativa, salaris i tots els comptes van funcionant. Bé, també amb una pòlissa del Coop57, perquè «no pateixi la tresoreria».

Ser família i socis de la cooperativa, creu la Mercè, «juga a favor i en contra». Costa posar límits, afegeix,

“

Els infants al carrer són índex de comunitat saludable i millor ambient. Cal que les persones se n'apropiïn, per generar-hi nous usos.

MARTA RIBES - PA DE MICO

Projecte «Vincles a Wad Ras».

es barregen decisions de la cooperativa, la vida, la casa, el nen... «i a l'hora de fer el sopar, tot barrejat. De vegades és un benefici, pot ajudar, pot ser una sort... però costa posar límits». D'altra banda, amb «tanta entrega al projecte, tan nostre, com si fos un altre fill, ens està costant atrevir-nos a obrir-nos, genera pors haver de compartir».

Però en general, el futur el veuen prometedors. Tot i que «la proposta és poc coneguda, i sembla que costa entendre què fem. La mateixa administració pública encara contracta piscines i boles inflables per entretenir els infants». Però, d'altra costat, explica la Mercè, «hi ha un moviment mundial, i l'Ajuntament de Barcelona té el pla Ciutat Jugable 2030, per fer espais públics més amables, veritables àrees de joc». Aquí, Tata Inti fa una feina pionera, està en la xarxa internacional; un reconegut assessor mundial com Sam Williams els esmenta com a exemple en algunes publicacions.

Al mateix temps, la cooperativa participa en l'Impuls cooperatiu de Sants, al Pam a Pam, és sòcia de Coop57, de la XES i de la Federació; també de l'Associació pel Joc Lliure i de la xarxa d'educació lliure. Tot plegat, un altre dilema: «és molt impor-

tant ser-hi, formar part de xarxes, fer activisme... Però el dia a dia se'n menja i ens costa trobar el temps».

Fent espai enmig d'aquesta agenda, la cooperativa manté un projecte al centre penitenciari de dones de Wad Ras, «per amor a l'art», emfasitza la Mercè. Després d'un contracte per posar dos dies l'espai de joc a l'àrea maternoinfantil, on les mares recluses tenen les criatu-

res fins als 3 anys, «no hem pogut marxar, fa un any i mig que fem el projecte per amor a l'art i batallant perquè es reconegui i el Departament es posi les piles».

Explica que, en pensar sobre la feina, sentien que calia «anar més enllà, arribar a famílies que no van a les festes majors, a les que no es veuen». Un dia van trucar a Wad Ras per fer la proposta. Encara no saben ben bé com, però els van contractar per dues vegades. Ara van una vegada al mes, voluntàriament, «però és feina professional, no volem ser al programa de voluntariat, sense desmerèixer els voluntaris». Professional, diu, «perquè creiem que no pot ser que hi hagi infants en una presó i que no hi hagi partida econòmica per a ells».

Aquest 2019 han filmat un vídeo per visibilitzar sobre la feina: transformar un passadís buit, les habitacions de mares i infants, en un espai de joc i moviment lliure, «tot molt contradictori i potent en un context privat de llibertat, amb les mares presents, respectant el seu procés, confiant en elles; un espai perquè explorin i es desenvolupin, amb vincles saludables, que la mare estigui tranquil·la i present amb el seu fill o filla».

“**Projecte a Wad Ras: un passadís buit i les habitacions de mares i infants, esdevenen espai de joc i moviment lliure, en un context privat de llibertat»**”

Itziar González

«El poder està sobrevalorat.»

Un personatge històric que voldries conèixer: Albert Camus.

Una lectura imprescindible:
'L'homme révolté', d'Albert Camus.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: Qualsevol activista social.

No podries viure sense: esperança.

Encara tens pendent: publicar el llibre sobre Parlament Ciutadà.

El cooperativisme és... la millor manera de viure

Itziar González Virós (Barcelona, 1967) és arquitecta, urbanista i activista social. Entre 2007 i 2009 va ser regidora de l'Ajuntament de Barcelona, càrrec del qual va dimitir després de denunciar un cas de corrupció. És fundadora del Parlament Ciutadà, experiència sobre la qual està acabant d'enllestir un llibre. En els últims anys ha encapçalat l'equip multidisciplinari que ha fet la proposta de reforma de les Rambles de Barcelona.

Josep Comajoan
@jcomajoan

66

«En els pitjors anys de la crisi, les cooperatives van crear llocs de treball i la resta d'economia en va destruir, són una bona eina per generar ocupació.»

Al món cooperatiu ens agrada dir que les cooperatives són més resilients als embats de les crisis econòmiques, i que han resistit millor per exemple l'última crisi. Realment tens la sensació que és així, i si ho fos, a quins motius ho atribueixes?

Realment és així. En la darrera crisi econòmica, de la qual encara queden algunes conseqüències, s'ha demostrat que en l'economia social i la banca ètica les caigudes de beneficis i els acomiadaments no han estat tan importants, i les taxes de supervivència han estat més elevades. De causes, n'hi poden haver diverses. En estar més enfocades a les persones, certes mesures que requereixen flexibilitat han estat possibles a les cooperatives, i a altres empreses, no. I posaré d'exemple Fagor, una cooperativa que al final no va anar bé, però que va resistir molt. Fagor va tenir problemes molt al principi i competidors seus ja van desaparèixer ràpidament. Fagor va resistir uns anys més. Per què? Perquè en comptes d'acomiar una part de la gent, tota la plantilla es va reduir la retribució de forma proporcional. Això va permetre no acomiadar gent. També van resistir més perquè, durant uns anys, unes cooperatives s'ajudaven a les altres. Una altra explicació és que l'economia social és menys especulativa. Per exemple, en el cas dels bancs, en els anys d'expansió, prenen molts riscos, fan operacions més especulatives, que quan hi ha caigudes dels mercats els fan empitjorar molt les rendibilitats. La banca amb valors no fa aquestes operacions i per tant quan el mercat va cap a baix no se'n ressent tant.

L'economia social i cooperativa és a hores d'ara una alternativa real a la capitalista?

El cooperativisme, segons els països, representa aproximadament, en funció de com ho mesuris, entre el 5 i el 8 per cent de l'economia. No està malament. En determinats sectors és una alternativa claríssima. Si mirem per exemple el grup Clade, hi tens un seguit d'empreses líders en el seu sector, en cooperativisme de consum, de treball, etc., i són empreses exemplars. Ara bé, som en un món, especialment en el nostre país, on els nens i les nenes des de petits el que veuen a l'escola, a les pel·lícules, als mitjans de comunicació, no és un món cooperatiu, és un món amb uns altres valors. No estic segur si de 20-30 anys cap aquí l'egoisme ha millorat o empitjorat. Recordo un estudi que deia que de cada 100 persones, n'hi ha 30 que els interessa l'economia social i volen consumir producte de proximitat o volen tenir el compte en un banc amb valors. Però després hi ha al voltant d'un 70% de la població que ni és el seu tema ni saben que existeix.

Mentre el puntal de l'economia social siguin els seus valors, els principis cooperatius, però sigui minoritària i no molesti més del compte a l'economia convencional, aquesta se la mirarà entre una certa simpatia o condescendència i un cert menysteniment?

Pels volums que té el cooperativisme, l'economia més convencional mercantil no el té gaire en compte. Hi pot haver àmbits on sí que es vegi com una petita amenaça. Com quan hi ha convocatòries d'administracions públiques on les empreses d'economia social tenen més

fàcil aconseguir aquell contracte públic, potser hi ha qui ho pot veure com una amenaça. Però en el conjunt no ho veig.

Parlem de la generació d'ocupació. El cooperativisme no és una opció real i molt vàlida?

En els pitjors anys de la crisi, entre 2008 i 2013, les cooperatives van crear ocupació i la resta d'economia en va destruir. En aquests anys, les cooperatives van augmentar en nombre, se'n van morir menys i van crear més ocupació. Per tant, és clar: l'economia social és una bona eina per generar ocupació.

Tens publicacions sobre l'evolució de cooperatives d'alt creixement respecte a altres tipus d'empreses similars no cooperatives. En què es distingeixen les cooperatives de la resta?

Les cooperatives d'alt creixement s'assemblen molt a les empreses mercantils d'alt creixement. Hi ha petites diferències. Per exemple, hi ha una cooperativa molt coneguda que fa iogurts. Hi ha hagut anys que ha estat d'alt creixement. En què es diferencia aquesta cooperativa d'una empresa d'alt creixement convencional? Si preguntem als consumidors d'aquesta cooperativa per què compren el seus productes, ens diran que els iogurts són els més bons, però a més hi ha tot un component social que fa que l'empresa tingui un atractiu especial. Si demà aquesta cooperativa digués: ens ha comprat una multinacional nord-americana i a partir d'ara deixarem d'ajudar aquestes persones que necessiten unes ajudes, diria que a l'endemà baixaran les vendes. Per tant, tenen un component social que els dona un plus i un avantatge competitiu. Per la resta, són bastant similars, són cooperatives molt innovadores, tenen una estratègia financera prudent i vigilen molt el volum de deutes. On també hi ha diferències és en la política de recursos humans. Normalment les empreses convencionals d'alt creixement acostumen a tenir un ventall salarial molt ampli entre la persones que cobra més i la que cobra menys. Pots trobar relacions d'1 a 100. En les cooperatives, el ventall salarial sol anar d'1 a 5, 1 a 7, 1 a 9...

I les finances ètiques les veus com una alternativa real que poden arribar a inquietar les grans companyies?

És una alternativa. Però el volum és molt petit. Els clients volen servei, i en molts

ALEIX AUBER

Itziar al terrat de casa seva, a Ciutat Vella de Barcelona.

“
«No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país.»

casos es valora tenir una oficina a prop. La presència al territori de la banca cooperativa i amb valors és molt petita. Ara bé, el món financer està canviant tant, que ara estan sortint empreses no precisament grans que ofereixen determinats serveis concrets a través d'aplicacions, i sobretot la gent jove s'hi està abocant, i això sí que està afectant la banca convencional. En el món bancari s'estan produint molts canvis i no crec que ningú tingui clar quin serà el futur.

A les escoles de negocis i a les facultats s'explica suficientment el cooperativisme com una opció més, com una alternativa real?

Jo puc parlar de la Pompeu. I més concretament de la Barcelona School Management, on fem els màsters i postgraus professionalitzadors de la Pompeu. Aquí en molts programes es veuen casos de cooperativisme com a una bona opció i una pota important de l'economia. Aquí fem casos i estudiem des de la cooperativa de iogurts al banc amb valors o una consultora en temes mediambientals que és cooperativa. Potser hi ha institucions on no hi ha la sensibilitat suficient sobre el tema i s'ha de millorar, tot i que si mirem 10 o 20 anys enrere, avui estem millor. Però encara queda molt per fer.

Quin paper hauria de jugar el cooperativisme en la construcció de sobirania, i de la sobirania nacional en concret?

Un país que valgui la pena necessita molts canvis respecte al país actual. Fins i tot abans d'arribar al cooperativisme. Per exemple, necessita un sec-

tor públic eficient. Tendim a dir que la culpa és de fora, però els recursos i les competències que tenim es podrien gestionar molt millor. Hi ha moltes administracions públiques amb tràmits que en altres països es fan en un segon i aquí t'ho fan molt complex. Anant al cooperativisme, un país que valgui la pena ha de tenir un cooperativisme amb un pes més elevat. Pensant en els països nòrdics, allà el cooperativisme de consum, que aquí s'ha reduït molt, té un pes important, al voltant del 25-30 % de l'economia. No és el mateix que una de cada tres botigues sigui cooperativa que la relació sigui tan baixa com al nostre país. Per tant, en un país que valgui la pena el cooperativisme ha de tenir més pes, perquè és una part de l'economia on el benefici econòmic és un mitjà, no un fi. És bo que en una part de l'economia els objectius finals siguin uns altres. Que ha d'aconseguir excedent, perquè si no, no pot invertir, però que no sigui l'objectiu prioritari. No és el mateix una empresa on l'objectiu final és el benefici que quan és el benestar de les persones. Les decisions que s'hi prenen són totalment diferents. Per tant, sense entrar en el tema polític, un país millor una de les coses que necessita és més pes de l'economia social.

Crònica: Viatge amb tren lent a una COP25 que va descarrilar

Kike Molina

Ecologistes en Acció
@ecologistes

Durant la primera quinzena del passat mes de desembre, la ciutat de Madrid va acollir la 25a Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, coneguda per tothom com la COP25. Un esdeveniment internacional que reuneix anualment els poders polítics i econòmics de tot el món per negociar «solucions» a un dels reptes més grans de la nostra civilització: la crisi climàtica. «Solucions», entre cometes, perquè costa molt confiar en la capacitat d'aquest fòrum, guiat per la ideologia econòmica dominant, per donar les respostes necessàries a un problema sistèmic com és aquesta crisi.

La COP25 va arribar a Madrid des de Santiago de Xile, on estava previst que se celebrés, però va ser traslladada a l'últim moment a causa de les fortes mobilitzacions populars contra el model neoliberal al país andí. Aquest canvi de localització es va produir amb poc més d'un mes d'ante-

lació i va obligar els moviments socials i ecologistes de l'Estat a organitzar contrarellotge una contracimera –La Cumbre Social por el Clima– que va tenir lloc a la ciutat universitària madrilenya entre el 7 i 13 de desembre. El tret de sortida de la contracimera va ser la Marxa pel Clima, convocada a la tarda del 6 de desembre.

Des de Catalunya, Ecologistes en Acció va promoure un viatge reivindicatiu amb «tren lent» per assistir a aquesta marxa i demanar compromisos reals als governs. El mateix matí del 6 de desembre, un centenar d'activistes de diferents organitzacions* es van reunir a l'Estació de França de Barcelona per emprendre un recorregut de nou hores i mitja amb l'últim tren regional que uneix la capital catalana amb la capital de l'Estat. A les successives estacions, més activistes es van sumar al comboi. El viatge tenia diversos objectius: reivindicar el tren lent

en contraposició a l'alta velocitat, denunciar les injustícies ambientals que van trobar durant el recorregut i, també, fer pinya ecologista.

El model ferroviari espanyol és un bon exemple d'algunes de les moltes incoherències del nostre sistema socioeconòmic en matèria ecosocial. Amb motiu de la COP25, RENFE va anunciar descomptes del 35 % en els viatges a Madrid per assistir a aquesta Conferència. No obstant això, els descomptes eren únicament per als trens d'alta velocitat, els quals, en un descarat intent de neteja verda, es van promocionar com una manera de transport sostenible. Per descomptat que el tren és més sostenible que el vehicle privat o l'avió, però, quin tipus de trens estan sent afavorits per les polítiques públiques? Deixar fora de les tarifes de descompte per a anar a la COP25 als trens «lents» és l'enèsima mostra de

les polítiques que des de fa tres dècades impulsen una xarxa sobredimensionada d'alta velocitat, mentre que els serveis regionals, de mitja distància i de rodalies es deterioren i són desmantellats deliberadament.

Des de la perspectiva de l'ecologisme social, aquestes polítiques ferroviàries estan en contra de l'interès comú: l'alta velocitat és excoient, amb trens cars i elitistes, que només connecten àrees metropolitanes i deixen despenjat el món rural. A més, l'alta velocitat té un fort impacte ambiental i un elevat cost energètic, si es compara amb el tren convencional, com indica l'informe *Las cuentas ecológicas del transporte* d'Ecologistes en Acció. Cal afegir que la (sobre)construcció de línies d'alta velocitat en l'Estat espanyol ha estat molt relacionada amb els interessos econòmics d'alguns constructors i polítics, dintre dels típics processos d'especulació que envolten la construcció de megainfraestructures. L'espanyol és el segon estat del món amb més kilòmetres de xarxa d'Alta Velocitat, només per darrere de la República Popular Xinesa, però l'Estat espanyol té també la taxa d'infrautilització més alta d'alta velocitat a escala mundial.

Ens trobem, com a societat, davant un escenari de crisi climàtica, però també davant una crisi ecològica i energètica. Aquesta crisi, que anomenem crisi civilitzadora o ecosocial, va molt més enllà de l'escalfament global. Estem patint la sisena gran extinció de biodiversitat del

planeta Terra i estem a les portes del decreixement dels recursos materials i energètics disponibles per a ús humà. És per això que, ara més que mai, hem de prioritzar aquelles infraestructures que donen servei al conjunt de la població i promouen una economia més sostenible. En el cas del transport, és clar: necessitem un model de tren que permeti un món rural viu, que sigui assequible per a totes les butxaques i que consumeixi la menor energia possible. Aquestes mateixes lògiques poden aplicar-se a altres sectors de l'economia. Per a una transició ecològica justa, ens cal menys alta tecnologia elitista i més simplificació democràtica. No tot pot ser d'alta velocitat.

D'una banda, el viatge amb «tren lent» a la COP25 buscava evidenciar les insostenibilitats i injustícies del model de transport actual, però, d'altra banda, també es volia denunciar algunes de les agressions ambientals que sofreixen els territoris del recorregut. Començant pels impactes de l'economia turística al litoral català, seguint per les petroquímiques del Camp de Tarragona, la central nuclear d'Ascó o el model agroromader intensiu dels camps de monocultiu i les granges industrials que omplen les àrees rurals buides.

Els paisatges que vam solcar amb el tren estan clarament afectats pel desenvolupisme econòmic, el qual ha deixat aquests territoris espoliats i vulnerables a la crisi climàtica. Necessitem transitar a models d'economia que construeixin

paisatges i comunitats que s'adaptin ràpidament a un escenari de condicions biofísiques certament més hostils per a la vida humana. Ens calen economies més locals i democràtiques que construeixin paisatges amb un mosaic agroforestal ple de biodiversitat.

Reivindicar el tren «lent» és reivindicar una altra manera de vida i d'economia que s'ajusta millor als límits planetaris. Viatjar lent és moltes vegades un privilegi i pot semblar un mer acte simbòlic. Òbviament, no evitem els pitjors escenaris climàtics únicament amb petits actes individuals, però veure passar el paisatge a càmera lenta per la finestra i aturar-se a parlar amb les persones amb qui es comparteix trajecte pot ajudar a dibuixar en la imaginació horitzons de justícia ecosocial. Precisament, camí de la COP25, practicàvem la convivencialitat necessària per superar l'individualisme de la màquina d'alta velocitat que és el creixement econòmic i que ens condueix a l'abisme.

Un cop a Madrid, el comboi ferroviari català es va unir a les 500.000 manifestants que, segons l'organització, es van congregar a la ciutat per cridar amb una sola veu «que no canviï el clima, que canviï el sistema», perquè «no hi ha planeta B». Una manifestació amb un marcat caràcter jove i internacional, que va ser el colofó a un 2019 que serà recordat per l'augment d'escala del moviment ecologista, amb l'aparició de nous col·lectius com Fridays for Future o Extinction

A la pàgina anterior, la nuclear d'Ascó; i, a l'esquerra, la indústria del port de Tarragona, totes dues des del tren.

JOSEP NUALART

Concentració a la Estació de França abans de pujar al tren.

Rebellion, i mobilitzacions tan importants com la vaga mundial pel clima del 27 de setembre.

Els dies posteriors a la Marxa pel Clima van ser un còctel de sensacions. Una mescla entre la predictable decepció amb les negociacions de la COP25 oficial i l'esperançadora sorpresa dels debats de la Cumbre Social por el Clima.

La COP25 es va sumar a les seves 24 predecessores en el grup d'intents fallits d'aconseguir acords vinculants que posin fre als processos de deterioració ecològica i social que provoca el sistema socioeconòmic globalitzat. Enguany, van destacar especialment l'auge dels discursos negacionistes per part dels estats més contaminants, alguns d'ells comencen a afegir perturbacions derivades del canvi climàtic tan impactants com els últims megaincendis d'Austràlia –el govern del qual està alineat amb el brasiler i estatunidenc en el bloc negacionista.

La presència del discurs de les multinacionals també va ser notòria en aquesta ocasió. Les empreses i bancs estan movent-se ràpidament per fer negoci amb la catàstrofe i enriquir-se amb una transició ecològica injusta, basada en altes tecnologies, que augmentarà la iniquitat i serà una fugida cap endavant. Més alta velocitat de primera classe en tots els sectors de l'economia i més persones quedant-se fora d'un tren condemnat a descarrilar.

Aquestes mateixes empreses, que omplen la boca dels seus departaments de

KATHLEEN_UYTTEWAAL

Petita acció a la Estació d'Ascó pel tancament de la central nuclear.

comunicació amb termes cooptats del moviment ecologista, són les que estan apurant l'extracció fòssil fins a l'última gota rendible. El mateix passa amb els governs, els negacionistes, però també els que declaren emergències climàtiques. Tots, a la pràctica, continuen depredant recursos i hipotecant futurs. A Catalunya, passa el mateix, si a la COP25 es va poder veure Endesa i Iberdrola fent el paperot, a la Cimera Catalana d'Acció Climàtica, del gener passat, es va poder veure el teatre de SEAT i Aigües de Barcelona parlant de transició ecològica, mentre els grups ecologistes quedaven totalment desplaçats del debat.

Ens queda la il·lusió del gran èxit de la Cumbre Social por el Clima. Una setmana de mobilitzacions, intercanvis i

creació col·lectiva de discurs, que va ser la constatació de la maduresa del moviment ecologista de l'Estat espanyol, capaç d'organitzar i acollir un esdeveniment d'aquestes característiques i que, amb més o menys encert, pot orientar respostes a la crisi ecosocial posant la vida al centre.

*Al viatge van participar activistes d'Ecològistes en Acció, l'Observatori del Deute en la Globalització, Fridays For Future, Rebel·lió o Extinció, Greenpeace Catalunya, Families for Future i Climacció, així com persones a títol individual.

Association for Crafts Producers.

Comerç just: dignitat i feminisme

Carla Liébana
@carlaliebana

UN DELS DEU PILARS DEL MOVIMENT MUNDIAL DEL COMERÇ JUST REIVINDICA L'EQUITAT DE GÈNERE A LES ORGANITZACIONS PRODUCTORES MEMBRES DE LA XARXA. PER GARANTIR-LA, S'HAN ESTABLERT POLÍTIQUES ESPECÍFIQUES I BONES PRÀCTIQUES QUE ASSEGUREN EL COMPLIMENT DELS DRETS DE LES DONES I TREBALLEN PER ERRADICAR LES VIOLÈNCIES MASCLISTES A LES MATEIXES COOPERATIVES I ENTITATS, I ARREU.

Gladys Adimer de Global Mamas.

Un dels deu pilars del moviment mundial del Comerç Just reivindica l'equitat de gènere a les organitzacions productores membres de la xarxa. Per garantir-la, s'han establert polítiques específiques i bones pràctiques que assegurin el compliment dels drets de les dones i treballen per erradicar les violències masclistes a les mateixes cooperatives i entitats, i arreu.

Qui més qui menys, sap què quan parlem de comerç just parlem d'un tipus de transacció que paga a les persones productores un preu digne per aquella mercaderia. Es tracta d'un mecanisme que lluita contra l'especulació alimentària i estableix preus mínims per a certs productes bàsics per garantir que les persones productores (habitualment, agri-

cultores) cobreixin costos de producció i a més tinguin prou excedent perquè les seves comunitats tinguin vides dignes.

No obstant això, el comerç just es basa en 10 principis fonamentals, entre els quals trobem la garantia d'un salari mínim i un preu digne, però també el respecte mediambiental, el foment de les estructures democràtiques i participatives i l'equitat de gènere. Ni les desigualtats de gènere ni els problemes mediambientals ni cap de les problemàtiques que combat el comerç just no són exclusives dels països del Sud: tot i així, la història d'opressió i espoli que han viscut (i viuen) la majoria de països productors ha agreujat moltes d'aquestes lluites compartides.

“Si ets dona i treballes per a una organització de comerç just, tens quatre vegades més possibilitats d'assolir un lloc d'alta gerència, ser CEO o unir-te a la Junta Directiva que si treballes per a una empresa convencional”, diu el quadern de Comerç Just número 9 editat per la Coordinadora Estatal de Comercio Justo (CECJ) i impulsat per LaCoordi – Comerç Just i Finances Ètiques a Catalunya.

El fet que el comerç just no només vetlli pels drets de les dones treballadores sinó que els faciliti trencar el sostre de vidre amb què sovint es topen i fomenti que ocupin posicions de lideratge, fa evident que, una vegada més, el nostre consum pot ser clau per afavorir les desigualtats intrínseques al capitalisme o bé, una eina al servei d'una economia solidària i feminista.

Les polítiques de gènere del Comerç Just

Tot i que, com ja hem comentat, l'equitat de gènere és un dels principis bàsics del Comerç Just, l'Organització Mundial del Comerç Just (WFTO per les seves sigles en anglès) va llançar el 2016 una nova política per obligar les organitzacions que formen part del moviment a adoptar mesures concretes per garantir la igualtat de gènere (*) en tota la cadena de subministrament. Sempre va bé assegurar la teoria amb la pràctica.

En aquest política, es fomenta la participació de totes les dones treballadores en la presa de decisions de les seves organitzacions així com s'impulsa un treball per apoderar-les i afavorir l'assumpció de rols de lideratge. Les decisions importants es

«L'equitat de gènere que defensa el principi número 6 del comerç just reconeix el procés de ser just amb les dones i els homes sense que es tingui en compte el sexe o la identitat de gènere, la qual cosa pot implicar diferents intervencions específiques en matèria de gènere. L'equitat condueix a la igualtat: l'accés igualitari de dones i homes als drets, les oportunitats, els recursos i les recompenses i al mateix nivell de dignitat i respecte. Això no vol dir que homes i dones siguin iguals, sinó que els seus drets i les seves oportunitats no han d'estar regits i limitats pel fet d'haver nascut amb sexe femení o masculí.»

Política de Gènere de l'WFTO aprovada el 2016

prenen als consells d'administració de les cooperatives, allà és on resideix el poder i per això és imprescindible que les dones hi tinguin veu i representació en aquests espais, ja que sovint aporten una visió de la realitat que molts homes obvien, conscientment o inconscientment.

Com que les dones al llarg de la història han estat mancades de les mateixes oportunitats que els homes i, juntament amb les nenes, han estat víctimes de tot tipus de violències i abusos el seu apoderament no es pot dur a terme d'un dia per l'altre, només perquè les directrius de la WFTO anunciïn aquest desig. Per aquest motiu, tant l'erradicació de qualsevol tipus de violència com el fet d'adoptar posicions de lideratge només es poden aconseguir com a fruit d'un treball intens amb elles mateixes i també amb els homes membres de les seves organitzacions i comunitat. Només amb la complicitat i la comprensió dels seus companys, les dones podran sentir-se segures a l'hora d'expressar les seves opinions o d'entomar determinats reptes.

Com s'explica al quadern, la política de la WFTO contempla que el camí que moltes dones del Sud han de fer per apoderar-se té quatre fites: tenir (l'element econòmic d'apoderament, la millora de les condicions de vida materials i el benestar i una de les formes de dotar-les de la capacitat de prendre decisions), conèixer (coneixement i habilitats pràctiques), voler (poder interior: força psicològica, confiança i autoestima, així com capacitat i voluntat de triar el seu futur), i poder (poder de prendre decisions i reposicionar-se en les relacions de poder).

Bones pràctiques a l'Àsia, l'Amèrica Llatina o l'Àfrica

Malgrat les dificultats per aconseguir una igualtat de gènere real, existeixen bones pràctiques que cal donar a conèixer. Una de les cooperatives referents en aquest àmbit és la índia Creative Handicrafts, del sector de la confecció, que ocupa dones no qualificades i desfavorides dels suburbis de Bombai, i les forma durant quatre mesos abans d'entrar a formar part com a membres i empleades dels grups cooperatius. Allà treballen 270 dones a temps complet: el 90% del seu personal (dissenyadores, comercials, treballadores socials...) són dones, que ocupen el 95% dels

llocs de direcció. A banda de garantir-los l'estabilitat, salaris mínims, repartiment de beneficis i seguretat laboral, Creative Handicrafts disposa d'una llar d'infants i anima les mares a alletar els nadons a intervals regulars, ha creat grups d'estalvi i crèdit per a les treballadores i duu a terme una campanya de sensibilització contra la violència domèstica, sobre el gènere i el sexe, sobre coneixement jurídic dels drets de la dona, etc.

Un altre bon exemple és la Fundació Chankuap, de l'Equador, que se centra en el desenvolupament comunitari dels grups indígenes mitjançant la gestió sostenible dels recursos forestals i la transformació i comercialització de cosmètics, herbes i espècies o productes agrícoles. La fundació convida els homes a participar en activitats que abans només feien les dones (com les d'agricultura de subsistència) i a participar en algunes tasques de la llar i la criança dels fills, amb cura i formació perquè no es creïn conflictes familiars o comunitaris. A Chankuap també disposen de microcrèdits per a dones perquè s'encarreguin d'activitats productives, de manera que puguin generar ingressos propis i guanyar autoestima i autonomia.

L'accés al crèdit i el suport a la creació de petites empreses per a dones i joves, a banda de les tasques de sensibilització i incidència política sobre gènere, és també un dels punts forts de Machakos Cooperative Union de Kenia, organització cafetera que s'organitza amb 81 societats primàries i compta amb més de 40000 membres – dels quals un 30% són dones, que compten amb una representació del

33% al consell de la unió cooperativa. Cal apuntar que a Kènia, com a molts altres llocs, la cultura i la tradició estableixen l'herència masculina de la terra familiar i, per això, poques dones tenen terres registrades al seu nom, requisit per a entrar a la cooperativa.

Així doncs, quan parlem del paper de les dones al CJ, anem més enllà del fet de rebre un mateixa salari per una mateixa feina –que evidentment també és necessari–: parlem de les mateixes oportunitats i recursos per ocupar-se, de la necessitat de disposar de mecanismes de prevenció o alerta de desigualtats o abusos, de les seves necessitats especials de salut i seguretat en cas d'embaràs o lactància i, sobretot, de la mateixa capacitat d'incidir en l'entorn.

Segons el darrer informe de la CECJ, el comerç just a l'estat espanyol va augmentar considerablement l'any 2018, superant els 77 milions d'euros de facturació. Aquest creixement, sobretot, és fruit de la incorporació de diferents marques del mercat convencional al sistema de certificació Fairtrade. Així doncs, perquè el comerç just segueixi augmentant i, d'aquesta manera, fem créixer els intercanvis comercials anticapitalistes i feministes, no cal que nosaltres haguem d'augmentar el nostre consum ni crear-nos necessitats que no tenim, ni molt menys. D'una banda, és qüestió que més empreses del Nord es conscienciïn i prioritzin el respecte als drets humans en els seus afers; de l'altra, que nosaltres escollim el producte que ofereix garanties de justícia social per davant d'aquell que ha estat fet en condicions indignes. Tan sols això.

Bagda Entreprises, Bangladesh.

JUSTÍCIA ECONÒMICA, PILAR DE LA JUSTÍCIA GLOBAL

SETEM

Acció de denúncia a Zara en el marc de la Campanya "Suma't a la revolució de les butxaques" el 2014.

Anna Palou Solé

Lafede.cat - Organitzacions per a la Justícia global
@lafede_cat

Un acte tan quotidià com comprar-se una samarreta té conseqüències globals: qui l'ha feta i en quines condicions? En quin país s'ha produït i com ha arribat fins a la botiga? Quina empresa l'ha dissenyada? On té la seu? Quins són els seus beneficis? Paga els impostos que li correspon i on li toca? La samarreta potser és barata però en relació amb el medi ambient, els drets laborals i la justícia fiscal també?

Només amb una samarreta podem explicar molt bé què vol dir justícia global –també podríem parlar d'altres productes tecnològics o d'alimentació–, i com passa per fixar-se en la cadena global de justícies: la justícia mediambiental, de gènere, racial, econòmica, social, etc. **La justícia global és un pack** i cap d'elles pot anar per separat si es vol construir un món just i sostenible per als éssers humans, el planeta i la resta d'espècies que hi habiten.

Això és el que Lafede.cat ha volgut explicar en la campanya «#Noserveixderes si no és Justícia global», en el marc del seu 30è aniversari i dels 25 anys de les acampades per exigir el 0,7 % per a cooperació. El lema volia ser un toc d'atenció: els problemes locals tenen causes globals i cal que s'abordin de forma immediata i coordinada: **«volem reivindicar la lluita per la justícia global com a única manera de frenar un sistema**

capitalista depredador i inhumà», deia la federació en el seu manifest de novembre de 2019 al web justiciaglobal.cat.

Fa 25 anys que milers de persones acampaven als carrers de ciutats i pobles d'arreu de l'Estat espanyol amb un objectiu comú: exigir a l'Estat, comunitats autònomes i municipis que destinessin el 0,7 % del seu PIB o dels seus pressupostos a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, tal com havien establert les Nacions Unides el 1970, i com a forma de reparació històrica pel període de colonització. Ni l'Estat ni Catalunya han arribat mai a aquesta xifra. Sí ho han fet alguns municipis com Barcelona, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià del Besòs o Santa Perpètua de Mogoda. El 2018 Catalunya va destinar el 0,14 % i l'Estat el 0,20 %, xifres allunyades de la fita del 0,7, com també ho estan els màxims històrics assolits: en cas català el 0,43 % el 2010, i en l'espanyol el 0,46 % el 2009. Segons dades de *La realidad de la ayuda* d'Oxfam Intermón, Catalunya se situa per sota d'altres comunitats com el País Basc, Extremadura, Navarra o Andalusia. Espanya ocupa el 22è lloc entre els països donants europeus.

Però 25 anys després d'aquella reivindicació les desigualtats no han fet més que augmentar, i si una cosa ha quedat clara és que amb el 0,7 %, tot i continuar essent necessari, no n'hi

hauria prou per fer-hi front i aquest és el canvi de paradigma que proposa la justícia global. Com diu un dels seus pensadors, el filòsof Thomas Pogge, «**la justícia global fa visible que els ciutadans dels països rics estan potencialment involucrats en els horrors que tantes persones pateixen als països empobrits, així com la violència i la fam**». Això implica no parlar només de projectes o polítiques de cooperació internacional, sinó abordar qüestions com els acords de lliure comerç internacionals, el deute extern, els paradisos fiscals, l'herència colonial, l'emergència climàtica o les migracions.

Per començar, i tornant a la samarreta, les grans empreses tenen llibertat per instal·lar-se o subcontractar serveis en països empobrits de salaris baixos i sovint sense llibertat sindical, per reduir costos, com denuncien campanyes com Roba neta o Electronic Watch. No tenir un salari digne o fer jornades laborals molt llargues té unes repercussions directes en l'accés a béns bàsics (salut, habitatge, alimentació, educació) que fa que les persones difícilment puguin sortir de l'espiral de la pobresa. A Cambotja, per exemple, es calcula que el salari digne hauria de ser de 285 euros, però a la indústria tèxtil el salari mitjà és de 72 euros, un sector feminitzat on el 80 % de les treballadores a tot el món són dones.

D'altra banda, **els països empobrits perdien 100.000 milions de dòlars anuals per l'evasió fiscal de les grans empreses el 2015**, segons l'informe *Guerra fiscal* d'Oxfam Intermón. Al continent africà, segons l'informe *Honest accounts report*, les multinacionals que exploten els recursos s'emporten 68.000 milions de dòlars anuals en evasió de capitals. A això se suma el deute extern: 32 països d'ingressos baixos tenen problemes de deute, segons el Fons Monetari Internacional. Això vol dir que els pocs diners que recaptin van a pagar el deute i no a polítiques socials. Si parlem però del benefici de les multinacionals el balanç no és pas tan negatiu: mentre el 1980 guanyaven 2 bilions de dòlars, el 2013 en guanyen 7,2 de bilions. Com? El 90 % de les grans empreses tenen presència a paradisos fiscals com les illes Caiman o les Bermudes, Irlanda o Suïssa, entre d'altres. Si parlem de les empreses de l'Ibex-35, acumulen 1.000 filials a

paradisos fiscals. I no és només a d'altres països: segons Oxfam Intermón, l'Estat espanyol ha perdut un 13 % de la recaptació (3.250 milions d'euros) per l'impost de societats el 2018. L'aplicació de mesures per a una fiscalitat justa és clau per a la redistribució de la riquesa i reduir les desigualtats i la pobresa arreu.

A les conseqüències econòmiques se sumen les mediambientals: els 10 països que han perdut més àrees de bosc el 2018 són d'Amèrica Llatina, el Sud-est asiàtic i l'Àfrica, i el 70 % de la desforestació mundial és responsabilitat de 500 multinacionals, entre elles l'espanyola Inditex. Les comunitats indígenes de l'Amazonia equatoriana fa anys que batallen contra l'empresa petroliera Chevron per la contaminació de les seves terres: l'empresa ha abocat més de 60.000 milions de litres d'aigua tòxica als rius i va cobrir 1.500 quilòmetres de carreteres amb petroli cru per neutralitzar la pols. Aquests tòxics han causat la mort d'almenys mil persones per càncers, leucèmies o avortaments, a més de desplaçaments de comunitats senceres. Fer front a aquestes grans empreses no és fàcil: segons el darrer *Global Analysis*, de Front Line Defenders, el 2019, 122 persones defensores dels drets ambientals i de la terra van ser assassinades, el 40 % del total de defensors de drets humans morts l'any

En aquesta mateixa pàgina, acampada de la campanya del 0,7 % fa 25 anys.

Campanya #Noserveixderes si no és justícia social, en el marc del 30 aniversari de lafede.cat

passat, a tot el món.

A aquests impactes de les multinacionals cal afegir els derivats de la crisi climàtica ja que són els països amb rentes altes, entre els quals es troba l'Estat espanyol, els que emeten 44 vegades més de CO₂ a l'atmosfera que els països empobrits: els 47 països més empobrits del món emeten el 0,8 % de les emissions i són, per contra, els que pateixen les conseqüències més severes segons l'informe *Injustícia climàtica* d'Oxfam Intermon. És la població d'aquests països la que es veurà obligada a marxar de casa seva: qui hi visqui té quatre vegades més probabilitats d'haver de desplaçar-se per motius climàtics, el 80 % dones, i l'ONU apunta que el 2050 hi haurà 250 milions de «refugiats climàtics».

Les alternatives per a la justícia global

Com diu en Tono Albareda, expresident de Lafede.cat i un històric del sector de la cooperació, cal vigilar que el que donem per una banda com a 0,7 % no quedi neutralitzat per altres polítiques injustes. Fa temps que des de Lafede.cat la lluita va molt més enllà del 0,7 i apunta a la coherència de polítiques i al 99,3 % restat dels pressupostos públics.

En aquest sentit, les administracions tenen una gran responsabilitat i és per això que des de les entitats es reclama una compra pública responsable que tingui en compte el respecte als drets humans i mediambientals. Això passa perquè el criteri del «preu més baix» no sigui l'únic que compti a l'hora d'escollir un proveïdor, sinó que s'apliquin altres variables com quines condicions i salaris tenen les seves treballadores i empreses subcontractades, si actua amb respecte al medi ambient, quines emissions d'efecte hivernacle genera o quin impacte té l'empresa allà on opera.

Precisament l'impacte de les empreses catalanes i espanyoles a l'exterior és un dels principals eixos de treball de Lafede.cat, la Federació d'organitzacions per a la Justícia global, en el marc de la campanya internacional «Dismantle Corporate Power».

Ginebra 2017.

Aquesta campanya treballa per aconseguir un tractat vinculant, en el marc de les Nacions Unides, per frenar els abusos i les vulneracions de drets humans de les transnacionals. **Lafede.cat, juntament amb la Taula Catalana per Colòmbia, han proposat la creació d'un Centre públic d'avaluació i seguiment de les empreses catalanes a l'exterior però, tot i comptar amb l'aprovació del Parlament, encara no és una realitat.**

Aquest tractat vinculant pretén contrarestar els tractats de lliure comerç com el TCI (Tractat de Comerç i Inversions) que permeten que aquestes empreses tinguin una jurisdicció especial que posa els seus drets per sobre dels de la ciutadania, i que permet demandar als estats quan adoptin una legislació que considerin que perjudica els seus beneficis, segons la campanya «No al TCI». Aquests tractats són una de les fonts més grans d'amenaques als drets humans arreu i especialment als països empobrits.

Per últim, i com diu una de les protagonistes del vídeo de campanya de Lafede.cat: «No serveix de res la vostra solidaritat si no canvieu el vostre consum desmesurat», i això passa per fer **una aposta clara per les economies transformadores, i per noves maneres de produir i consumir béns i serveis** on al centre hi siguin les persones, el planeta i la resta d'éssers vius. Aquest és el gran repte que ha fet aflorar recentment amb més força la lluita contra l'emergència climàtica.

Acció de la Campanya "Suma't a la revolució de les butxaques" el 2014.

Les nostres regles, els nostres cossos

Aida Iglesias de Prada

Espai Contrabandos

@EspaiContraband

EsCarolota és una jove il·lustradora que va començar a plasmar gràficament les seves vivències i reflexions com una manera de posar sobre la taula, en el seu entorn més pròxim, situacions d'injustícia viscudes pel fet de ser dona. Així, la seva creativitat va servir per fer front a aquestes situacions que tantes hem viscut i en les quals ens han fet sentir com a exagerades, paranoiques o obsessives amb el tema. L'humor i el grafisme, com a eina per visibilitzar situacions d'opressió i injustícia.

Un any després de la publicació del reeixit *Abc Feminista* (2018, Pol·len edicions), el seu primer llibre, EsCarolota publica *Así son nuestras reglas* (2019, Pol·len edicions), on parla de la menstruació a partir de diverses experiències que l'autora il·lustra en format còmic.

Els motius que van impulsar l'autora a parlar sobre la regla, van partir de la seva pròpia experiència. Tant en el seu context familiar com fora d'aquest, la regla era un tabú, no se'n parlava. Un bon dia quan en el treball li van recriminar que faltava massa, es va adonar que les seves faltes eren mensuals i que coincidien amb els dies en què sentia més fort la menstruació. I aquí es va trencar la barrera, i va començar a dibuixar-la, com a necessitat vital.

Per recopilar la informació que es plasma gràficament al llibre, la il·lustradora EsCarolota, que ve del camp de l'antropologia i l'educació, va realitzar entrevistes a diferents persones, amb diferents cossos i vivències. «Parlar de la regla amb altres persones, conèixer altres vivències i altres punts de vista ajuda a obrir la ment i a créixer», explica l'autora. En *Así son nuestras reglas* podreu trobar les experiències de persones per les quals tenir la regla és un autèntic *rollazo*, altres que ho viuen com un moment de connexió amb el seu propi cos, altres que la utilitzen com a eina d'autodefensa declarant-se «en estat de regla permanent»; algunes no van saber què era la regla fins que els

va venir, unes altres sempre ho van parlar a casa; algunes la viuen amb dolor, altres amb alegria... A més a més, aquest llibre fuig d'una mirada essencialista i binària dels nostres cossos. Alguns cossos menstruem, i encara que se sol dir que som les dones les que menstruem, ni totes les dones menstruem, ni totes les que tenen la regla són dones. Per això l'autora es refereix a persones menstruants i no a dones, perquè tots els cossos que tenen la regla es puguin identificar amb el llibre. En el capítol de vivències podreu trobar també l'experiència d'un noi trans que ha decidit mantenir la regla.

Un llibre didàctic i divertit, que ens convida a trencar amb el tabú, a parlar de la regla sense esperar al moment en el qual arriba per sorpresa, a normalitzar i visibilitzar un procés fisiològic que compartim moltes persones en aquest món. *Así son nuestras reglas* es divideix en diferents apartats: Què és la regla?, Què passa si no ve la regla?, «Coses» que s'usen quan baixa la regla, Com és la regla?, Meno-què? i Vivències, capítols en els quals EsCarolota il·lustra la menstruació amb l'humor i la mirada feminista que mai falten en la seva gràfica.

ASÍ SON NUESTRAS REGLAS

Pol·len edicions, 2019

Col. «D-fracciones»

ISBN: 978-84-16828-72-2

16 X 16 cm.

113 pàg.

Aquest llibre el trobareu

a la llibreria Espai Contrabandos

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

Som representativitat —

—————> Participació

Visibilitat —

—————> Enfortiment i creació

Sectors —

—————> Territori

Economies feministes —

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

Cooperatives de Treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativest treball.coop

Més de 40 anys d'experiència en:
Microfinances
Agricultura Sostenible
Renovables

**Impacte econòmic, social i ambiental.
Finances Ètiques cooperatives
per al Sud Global.**

934416306

@OikocreditCat

www.oikocredit.cat

VINDICACIONS D'AHIR, REIVINDICACIONS D'AVUI

Mar Masip

Centre de Documentació
@rocagales

A les diferents revistes històriques publicades des del món cooperatiu al llarg del segle xx són recurrents els articles que tracten des de diverses perspectives i des de diferents contextos grans debats que han marcat –encara avui dia marquen– el tarannà de la cultura cooperativa; les dones i el paper que han de desenvolupar en el cooperativisme en va ser un. Però, es tracta d'un debat superat?

Òbviament sí, si ens centrem en tots aquells discursos que van des de principis del segle xx fins ben entrada la dècada dels anys trenta, com és el cas del que apareix a *Acción Cooperatista* a l'1 de juliol de 1927, concebant a les dones com a éssers inferiors, aliens a les qüestions socials i les descriu com a enemigues del cooperativisme. Per *sort*, aquests posicionaments actualment ens sonen remots i llunyans, inclús, inconcebibles dins de la cultura cooperativa. També podem considerar aquest debat superat si ens fixem en tots aquells articles, com el que surt publicat a la mateixa revista el 30 de juliol de 1926, en el qual tot i reconèixer-los el poder i influència que tenien en el consum de productes cooperatius com a administradores de l'economia domèstica; seguia sense considerar-les dignes de ser sòcies de ple dret ni subjectes actius en el món cooperatiu. De la mateixa manera que,

si ens basem amb el que denunciaven membres de l'Agrupació Femenina de Propaganda Cooperatista, com Maria Palomera a *Acción Cooperatista* el 5 de juliol de 1935, reclamant la presència femenina dins dels òrgans de govern cooperatius, també podem dir que el debat sobre la implicació i espai que han de tenir les dones en les cooperatives, està superat.

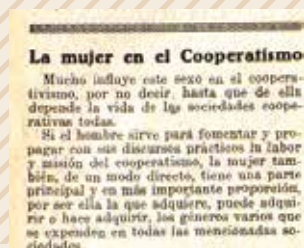
Però, després de l'època sinistral que suposà la dictadura franquista i el posterior bri d'esperança que van suposar els anys de la Transició, ara què? Clarament els rols i condicions de les dones en el món cooperatiu han millorat i, fins i tot es pot arribar a afirmar que s'han aconseguit moltes de les demandes que feren les primeres veus femenines cooperativistes. Tanmateix, l'exigència essencial, és a dir, la igualtat de condicions que vindicaren les dones de principis de segle xx, són les reivindicacions d'avui dia; ja que mentre existeixin comportaments i dinàmiques on pel sexe, gènere, edat, procedència, etc. es catalogui, atorgui o emmarqui en un rol determinat, es desconsideri, menystingui o invisibilitzi les persones i les tasques que duen a terme, aquest debat seguirà obert. I sí, és veritat que anem pel bon camí, però encara en queda molt per recórrer, debatre i canviar.

AC 2 març: *Acción cooperatista*, 30 de juliol de 1926, núm. 169, p. 2.

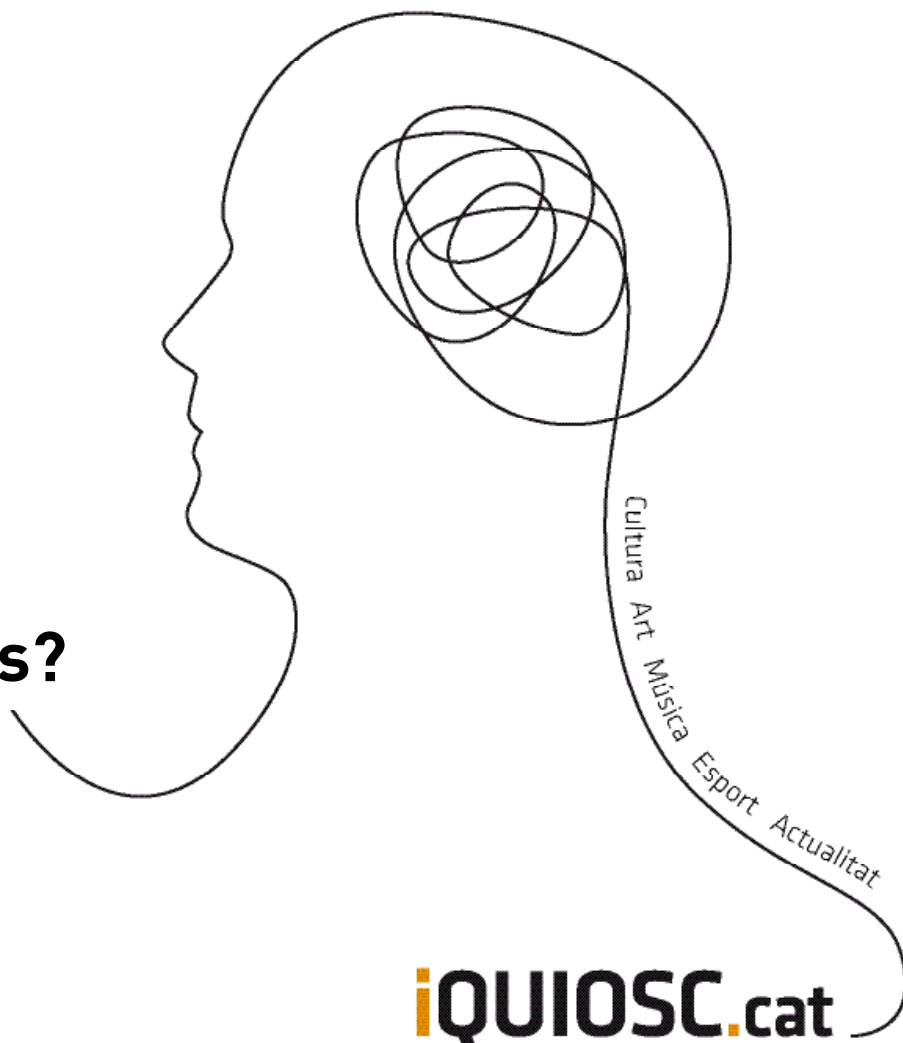

AC 1 març: *Acción cooperatista*, 1 de juliol de 1927, núm. 217, p. 6.

AC 3 març: *Acción cooperatista*, 5 de juliol de 1935, núm. 635, p. 3.

T'interessen les cooperatives?

iQUIOSC.cat

Tot el que t'interessa, ho trobaràs a iQUIOSC.cat

iQUIOSC.cat és el quiosc digital amb la més àmplia oferta de mitjans de comunicació en català. Diaris, revistes, premsa comarcal de pagament i gratuïta al teu abast a **www.iquiosc.cat**

Descarrega't l'aplicació gratuïta* al teu mòbil o tauleta i emporta't amb tu més de 200 publicacions per llegir quan vulguis i on vulguis.

Els mitjans del país t'ho posen fàcil, fes-te d'**iQUIOSC.cat**

*App disponible per iPad/iPhone (iOS6 o superior) i Android (4.1 o superior)

